

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม
ในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ¹

THE DEVELOPMENT OF THE TRAINING COURSE TO ENHANCE ENGAGEMENT
LEADERSHIP FOR DRUG ABUSE PREVENTION OF POLICE NURSING STUDENTS

พัชรี กระจ่างโพธิ์²

Patcharee Krachangpho

กิตติชัย สุธาสิโนบล³

Kittichai Suthasinobon

วิไลลักษณ์ ลังกา⁴

Wilailak Langka

¹ส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หลักสูตรหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Partial Fulfillment of Doctor of Philosophy Program in Educational Science and Learning Management,
Faculty of Education, Srinakharinwirot University

²นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ 10110
Graduate Student, Doctoral Degree in Educational Science and Learning Management,
Faculty of Education, Srinakharinwirot University, Bangkok, 10110, Thailand

^{3,4}รองศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ 10110

Associate Professor, Dr., Faculty of Education, Srinakharinwirot University, Bangkok, 10110, Thailand

³Corresponding author E-mail: dr.kittichai2010@gmail.com

Received: October 24, 2023

Revised: December 15, 2023

Accepted: December 28, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ ตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลตำรวจชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาองค์ประกอบของภาวะผู้นำและหลักสูตรฝึกอบรม หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ ผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน มีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00 และแบบประเมินภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจในด้านความรู้ ด้านทักษะด้านคุณลักษณะ ผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เท่ากับ 1.00 มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .82, .81 และ .80 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($M = 4.98, SD = .05$) และสามารถส่งเสริมภาวะผู้นำ

แบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านคุณลักษณะ ในระดับมากที่สุด ($M = 4.90, SD = .22$) นอกจากนี้ ยังพบว่าคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจหลังเข้าหลักสูตรฝึกอบรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดก่อนเข้าหลักสูตรฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : หลักสูตรฝึกอบรม, ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม, นักศึกษาพยาบาลตำรวจ

Abstract

The purposes of this research were to develop and evaluate the training course to enhance engagement leadership for drug abuse prevention of police nursing students. The sample comprised 30 third-year police nursing students, academic year 2022. The research instruments were 1) the interview note with experts examining the components of leadership and training course, 2) the training course to enhance engagement leadership for drug abuse prevention of police nursing students, approved by 5 experts, with the content validity equaled to 1.00, and 3) the evaluation form of engagement leadership for drug abuse prevention in knowledge, skill, and characteristic aspects, approved by the 5 experts, with the Index of item objective congruence (IOC) at 1.00 and with Cronbach's alpha coefficient at .82, .81, and .80, respectively. Quantitative data analysis was conducted by the calculation of percentage, mean, standard deviation, paired *t*-test, and content analysis was used for qualitative data.

The results of the research showed that the training course to enhance engagement leadership for drug abuse prevention of police nursing students exhibited the suitability at the highest level ($M = 4.98, SD = .05$), and was capable of encouraging engagement leadership for drug abuse prevention of police nursing students in terms of knowledge, skills and characteristics at the highest level ($M = 4.90, SD = .22$). Moreover, it was found that after having implemented the training course, the average score of engagement leadership for drug abuse prevention of police nursing students was higher than the average score before implementing the training course, with statistical significance at the level of .05.

Keywords: training course, engagement leadership, police nursing students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหา ยาเสพติดเป็นปัญหาด้านความมั่นคงของชาติ เพราะยาเสพติดเป็นตัวการที่สำคัญในการบ่อนทำลายกำลังทรัพยากรบุคคลของชาติ จากข้อมูลของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) พบว่าในปี ค.ศ. 2017 มีผู้ใช้ยาเสพติดทั่วโลกประมาณ 271 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 5.5 ของประชากรโลก

และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรมนุษย์ทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทย (United Nations Office on Drugs and Crime, 2017)

ความท้าทายในการแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงไม่ใช่แค่การปราบปราม แต่เป็นการป้องกันจากต้นเหตุ ตามนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วย

การป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด (พ.ศ. 2566 - 2570) สำหรับนโยบายและแผนด้านการป้องกันยาเสพติด และมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ด้านความมั่นคง ตลอดจนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ประเด็นความมั่นคง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย “ประชาชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข” เป้าหมายที่ 1 ของนโยบายและแผนความมั่นคงที่ 8 ได้แก่ การป้องกันประชากรทุกกลุ่มเป้าหมายไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งการจะบรรลุเป้าหมายตามนโยบายดังกล่าว ได้แก่ การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในทุกมิติแบบองค์รวม ทั้งในด้านการป้องกันยาเสพติด โดยการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติดในทุกช่วงวัย อย่างไรก็ตาม เด็กและเยาวชนยังเป็นกลุ่มเปราะบางสูง ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการดูแลเด็กและเยาวชน ซึ่งการศึกษาพยาบาลนอกจากให้ความรู้ทางด้านวิชาการแล้ว ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนยังมุ่งเน้นที่ ความรับผิดชอบและสัมพันธภาพของนักศึกษาพยาบาล ให้มีส่วนร่วมทางสังคมในการรับผิดชอบต่อคนทุกช่วงวัยที่อยู่ในความดูแลทั้งในขณะที่เป็นนักศึกษาพยาบาลและเป็นพยาบาลวิชาชีพ

ภาวะผู้นำมีความสำคัญในวิชาชีพพยาบาล เพราะเป็นการทำงานร่วมกับผู้อื่นในเชิงการบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งตรงกับสมรรถนะที่ 4 ของสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพทั่วไป ตามประกาศสภาการพยาบาล พ.ศ. 2018 ดังนั้น การเสริมสร้างภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญต่อการผลิตบัณฑิตพยาบาล (Boontiam, 2019; Sripakho, 2014; Ubol, 2014) เพื่อให้สามารถทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายได้ ภาวะผู้นำที่ดีและมีประสิทธิภาพจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีในสังคมปัจจุบัน (Boonpa, Muenjaem, Markmee, & Pongsriwat, 2019; Ponathong, Suvarnasara, & Patrawiwat, 2019; Suwanjaroen, Patphol, & Jamjuee, 2022)

ผลการประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เดิม และสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ที่ผ่านการประเมินผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา โดยพบว่า บัณฑิตบางส่วนยังขาดทักษะด้านภาวะผู้นำ (Chareonwongsak, 2017, 2018) สถาบันอุดมศึกษาจึงควรมีแนวทางการพัฒนาในการเสริมสร้างคุณลักษณะภาวะผู้นำให้กับนักศึกษาก่อนการทำงานจริง เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ประกอบการทำงานในอนาคตได้เป็นอย่างดี

ภาวะผู้นำในบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ มีบรรจุอยู่ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตแล้ว และจากการวิเคราะห์ด้านเนื้อหาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด พบว่ามีการกำหนดเนื้อหาสาระ ความรู้ด้านยาเสพติดไว้ในการจัดการเรียนการสอนโดยสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหารายวิชา ซึ่งไม่เพียงพอที่จะเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาล ตำรวจ ให้เป็นผู้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะให้มีภาวะผู้นำนักศึกษาแบบมีส่วนร่วมของสังคมในการป้องกันยาเสพติด จึงควรมีกระบวนการให้ความรู้ นอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน ด้วยวิธีการเสริมหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ นักศึกษาพยาบาลตำรวจ มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ผู้วิจัยเห็นความสำคัญที่วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ ซึ่งอยู่ในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นส่วนหนึ่งในการตอบสนองนโยบายในเรื่องการป้องกันยาเสพติด จึงได้ทำการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในการเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ เพื่อพัฒนาผู้เรียนทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม อันเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับสังคม ก่อเกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพ สังคม และประเทศชาติ อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ
2. เพื่อประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ

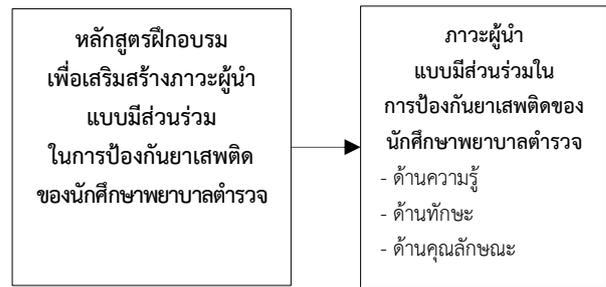
สมมุติฐานวิจัย

คะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจหลังเข้าหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจก่อนเข้าหลักสูตรฝึกอบรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

หลักสูตรฝึกอบรมจะต้องสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 มาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2560 ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 บนหลักการดำเนินงานที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) ร่วมคิดร่วมทำแบบพันธมิตรและหุ้นส่วน (partnership) 2) เกิดประโยชน์ร่วมกันแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (mutual benefits) 3) เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และเกิดผลงานวิชาการ (knowledge sharing and scholarship) 4) เกิดผลกระทบต่อสังคมที่ประเมินได้ (measurable social impact) เป็นการบูรณาการการทำงานวิชาการเพื่อสังคมมากขึ้น (Panich, 2017) สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (constructivism) และจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (experiential learning) แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem-based learning) แบบใช้โครงการเป็นฐาน (project-based learning) ดังภาพ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยวิจัยและพัฒนาที่ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณเข้ามาช่วยในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ

ประชากร ได้แก่ 1) นักศึกษาพยาบาลตำรวจปีการศึกษา 2565 จำนวน 280 คน และ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล จำนวน 7 คน

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้นำทางการศึกษาพยาบาลและผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 7 ท่าน

ตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลตำรวจชั้นปีที่ 3 จำนวน 30 คน ปีการศึกษา 2565 ที่ได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1. นักศึกษาพยาบาลที่ผ่านการเรียนรายวิชาการพยาบาลพื้นฐานและปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน
2. ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3
3. สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาองค์ประกอบของภาวะผู้นำและหลักสูตรฝึกอบรม โดยทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00

2. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิและการทบทวนวรรณกรรมประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้นำทางการศึกษา อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 7 ท่าน ได้ข้อมูลหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ (knowledge) ได้แก่ ความหมาย ความสำคัญ การป้องกันยาเสพติด ตามบริบทชุมชน ช่วยกันคิดร่วมกันเพื่อประโยชน์ร่วมกัน ส่งผลร่วมกันต่อสังคม และความหมาย ความสำคัญขององค์ประกอบและบทบาทของผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ 2) ด้านทักษะ (skill) ได้แก่ ทักษะการคิด การคิดอย่างมีเหตุผลและคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจ ทักษะการวางแผนงานและบริหารจัดการอย่างเหมาะสม ทักษะการสื่อสารและสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะใฝ่เรียนรู้และการสร้างแรงจูงใจให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในงาน และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และ 3) ด้านคุณลักษณะ (characteristic) ได้แก่ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย ขยันอดทน เข้าใจผู้อื่น ปรับตัวยืดหยุ่น ทักษะคิดเชิงบวก บุคลิกภาพดี และเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

2.2 พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจฉบับร่าง ประกอบด้วย 1) กำหนดหลักการและเหตุผล 2) จุดประสงค์ของหลักสูตร 3) การจัดเนื้อหา 4) การจัดการเรียนรู้ 5) สื่อและอุปกรณ์ 6) การวัดและประเมินผล

2.3 ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ

2.4 ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ โดยรวบรวมข้อเสนอแนะจากนักศึกษา และผลการวิจัยมาจากการทดลองใช้หลักสูตรมาประเมินและปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร หลักสูตรฝึกอบรมนี้ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00

3. แบบประเมินภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและผลการวิจัยในระยะสร้างและพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านคุณลักษณะ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เท่ากับ 1.00 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคในแต่ละด้านเท่ากับ .82, .81 และ .80 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิ์ การวิจัยนี้ผ่านการรับรองจริยธรรมการทำวิจัยในมนุษย์จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรองโครงการวิจัยเลขที่ SWUEC-G-168/2564X ลงวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2564 ภายหลังจากได้รับการอนุมัติ ผู้วิจัยได้ประสานขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิผ่านทางต้นสังกัดต่าง ๆ แล้วเข้าไปชี้แจงรายละเอียดของการวิจัย และสอบถามความสมัครใจในการให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ หลังจากนั้น ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตเข้าพบกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลตำรวจผ่านทางผู้บังคับการวิทยาลัยพยาบาลตำรวจ เพื่อเข้าไปในการดำเนินการวิจัย แล้วเข้าพบกลุ่มตัวอย่าง โดยมีการชี้แจงรายละเอียดประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย และขอความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งให้นักศึกษาพยาบาลที่ยินดี

เข้าร่วมการวิจัยสามารถลงลายมือชื่อได้ หากไม่สะดวกสามารถถอนตัวได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบต่อการศึกษา ข้อมูลทั้งหมดจะเก็บเป็นความลับ นำเสนอเพื่อการพัฒนาหลักสูตรเท่านั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตามนัดหมาย จนครบตามจำนวน

2. ภายหลังจากสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเสร็จ ผู้วิจัยให้นักศึกษาพยาบาลทำแบบประเมินภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ ก่อนการฝึกอบรม

3. ดำเนินการฝึกอบรมให้กับนักศึกษาพยาบาลที่เข้าร่วมโครงการวิจัยเป็นระยะเวลา 1 เดือน ในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2565

4. ให้นักศึกษาพยาบาลทำแบบประเมินภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ หลังการฝึกอบรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปวิเคราะห์โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ ก่อนและหลังเข้าหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยใช้การทดสอบทีแบบ Dependent *t*-test

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ ประกอบด้วย

- 1.1 หลักการและเหตุผล
- 1.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- 1.3 โครงสร้างเนื้อหาและระยะเวลา

เรียนของหลักสูตร แบ่งเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ หน่วยละ 4 ชั่วโมง รวมเท่ากับ 16 ชั่วโมง ประกอบด้วย

หน่วยที่ 1 แกะรอยปัญหา ยาเสพติด

หน่วยที่ 2 พิษภัยร้าย ได้ด้วยภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของสังคมในการป้องกันยาเสพติด

หน่วยที่ 3 ร่วมมือ ร่วมใจป้องกันภัยยาเสพติด ปฏิบัติการสร้างภาวะผู้นำ

หน่วยที่ 4 ร่วมมือ ร่วมใจให้สังคม

พ้นภัยยาเสพติด นักศึกษาพยาบาลตำรวจมีภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดที่ดี

1.4 แนวทางการจัดการเรียนรู้เป็นหลักสูตรรายวิชาเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ โดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem-based learning) และใช้โครงงานเป็นฐาน (project-based learning) ซึ่งสามารถสังเคราะห์รวมกันเป็น 4 ขั้นตอน หรือ 4P ดังนี้

1) ขั้นรู้เท่าทันปัญหา (perception)

2) ขั้นสร้างปัญญาให้เพียบพร้อม (project)

3) ขั้นปฏิบัติกิจกรรมแก้ปัญหาอย่างสรรค์ (practice)

4) ขั้นสรุปผลสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน (sustainable productivity)

1.5 สื่อการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ วัสดุคู่มือการปฏิบัติ เอกสารประกอบการสอน ใบงาน PowerPoint อุปกรณ์ เครื่องฉาย คอมพิวเตอร์ เว็บไซต์โปรแกรม Google classroom, Canva Zoom, Cloud meetings application, Clip VDO แบบทดสอบใน Google form ซึ่งมีความหลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการเรียนรู้

1.6 การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ

ผลการตรวจสอบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักศึกษาพยาบาลตำรวจแบบมีส่วนร่วมของสังคมในการป้องกันยาเสพติด ในด้านความเหมาะสมพบว่ามีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.98$, $SD = .05$)

องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ สามารถสรุปได้ดังภาพ 2

ภาพ 2 หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ

2. ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ พบว่าคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจก่อนเข้าหลักสูตรฝึกอบรม ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ปานกลาง ($M = 19.43$, $SD = .79$; $M = 3.06$, $SD = .46$; $M = 3.12$, $SD = .57$ ตามลำดับ) และคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจหลังเข้าหลักสูตรฝึกอบรมด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 24.10$, $SD = .79$; $M = 4.82$, $SD = .46$; $M = 4.82$, $SD = .42$ ตามลำดับ)

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ พบว่าคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจหลังเข้าหลักสูตรฝึกอบรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดก่อนเข้าหลักสูตรฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ของนักศึกษาพยาบาลตำรวจก่อนและหลังการฝึกอบรมหลักสูตรเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ ($n = 30$)

ภาวะผู้นำ	ก่อนหลักสูตรอบรม		หลังหลักสูตรอบรม		t	95%CI	p
	M	SD	M	SD			
ด้านความรู้	19.43	.74	24.10	.79	10.36	3.75 - 5.59	.00
ด้านทักษะ	3.06	.40	4.82	.35	36.59	1.64 - 1.83	.00
ด้านคุณลักษณะ	3.12	.57	4.82	.42	30.29	1.59 - 1.82	.00
โดยรวม	25.61	.57	33.72	.52	17.80	7.18 - 9.04	.00

การอภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักศึกษาพยาบาลตำรวจแบบมีส่วนร่วมของสังคมในการป้องกันยาเสพติด รูปแบบหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการอย่างเป็นระบบ ตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัยและพัฒนา มีแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นสากล และศึกษาความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำนักศึกษาพยาบาลตำรวจแบบมีส่วนร่วมของสังคมในการป้องกันยาเสพติด จากตำรา งานวิจัย บทความ เอกสารที่เกี่ยวข้อง และจากผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย หลักการและเหตุผลของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้าง เนื้อหาและระยะเวลาเรียนของหลักสูตร แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้จริง สอดคล้องกับ Oliva (2009) Taba (1962) Tyler (1968) และ Sinlarat (2018) ซึ่งเป็นกระบวนการหลักการของหลักสูตร และกระบวนการการพัฒนาหลักสูตรจริง หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมมีคุณภาพดี

2. คะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจหลังเข้าหลักสูตรฝึกอบรมสูงกว่าคะแนนภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดก่อนเข้าหลักสูตรฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการฝึกอบรมหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเป็นไปตามกระบวนการ และสามารถพัฒนาภาวะผู้นำของด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านคุณลักษณะของผู้เข้ารับการอบรมได้

คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เพิ่มขึ้น อาจเนื่องมาจากโปรแกรมนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ความหมาย ความสำคัญ ผลกระทบ การดูแลและป้องกันยาเสพติด บริบทชุมชน ร่วมคิดร่วมกัน เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ส่งผลร่วมกันต่อสังคม และเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ความหมาย และความสำคัญ

องค์ประกอบ และบทบาทหน้าที่ของผู้นำนักศึกษาพยาบาลตำรวจแบบมีส่วนร่วมของสังคมในการป้องกันยาเสพติด

คะแนนเฉลี่ยด้านทักษะเพิ่มขึ้น เนื่องจากโปรแกรมนี้เพิ่มทักษะการคิด ได้แก่ การคิดอย่างมีเหตุผลและคิดอย่างสร้างสรรค์ การแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจ (Suwanjaroen, Patphol, & Jamjuee, 2022) ทักษะการวางแผนงาน และบริหารจัดการอย่างเหมาะสม (Covey, 2002) ทักษะการสื่อสาร และสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะโน้มน้าวการสร้างแรงจูงใจให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในงาน ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Boonpa et al., 2019)

คะแนนเฉลี่ยด้านคุณลักษณะที่เพิ่มขึ้น อาจด้วยโปรแกรมนี้เน้นเรื่องคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ยุติธรรม มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย ขยันอดทน เข้าใจผู้อื่น ปรับตัว ยืดหยุ่น ทศนคติเชิงบวก บุคลิกภาพดี และเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ (Boontiam, 2019; Covey, 2002; Suwanjaroen, Patphol, & Jamjuee, 2022)

ผลการศึกษานี้โดยภาพรวมสอดคล้องกับการศึกษาของ Ponathong, Suvarnasara, and Pattrawiwat (2019) และ Patphol (2018) ที่พบว่า ภายหลังจากได้รับการฝึกอบรมพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสำหรับนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมในการเป็นผู้นำหลังการอบรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมในการเป็นผู้นำก่อนการอบรมทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก การใช้ปัญหาเป็นฐาน และการใช้โครงงานเป็นฐาน ปรับการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับสังคม บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน และเอื้อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม (Education in Thailand, 2018)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา และสถาบันการศึกษาพยาบาล ควรมีการสนับสนุนให้เกิดการนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดที่พัฒนาขึ้น ไปขยายผล เผยแพร่ โดยมีการประยุกต์ใช้ตามบริบทของแต่ละที่ เพื่อให้ให้นักศึกษามีภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของสังคมในการป้องกันยาเสพติดสอดคล้องตามบริบทของแต่ละที่

1.2 หน่วยงานภาครัฐและประชาชนที่สนใจนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจไปปรับใช้ เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของสังคมในการป้องกันยาเสพติด แบบยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ด้านผู้สอนควรศึกษาหลักสูตรเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ ให้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญ คำนึงถึงบทบาทของผู้สอนในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นผู้ฝึก (coach) และเป็นที่ปรึกษา (mentor) ให้คำปรึกษาและแนะนำช่วยเหลือ ให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านผู้เรียน ผู้เรียนควรได้เรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อเพิ่มภาวะผู้นำให้กับผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมมากขึ้น

2.3 ด้านสิ่งแวดล้อมของการเรียนรู้ ควรมีการจัดการภายใต้บริบทของการส่งเสริมกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศแห่งความสุขในการเรียนรู้ร่วมกัน กล่าวคือ กล่าวทำ และกล่าวแสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างมีความสุข

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการประเมินภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ และติดตามอย่างต่อเนื่องตามสมรรถนะชั้นปีหลังจบหลักสูตรฝึกอบรม ให้มีความคงอยู่ อย่างยั่งยืน

3.2 ควรมีการศึกษาอนาคตภาพของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาพยาบาลตำรวจในอนาคต เพื่อพัฒนาต่อยอดภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Boonpa, N., Muenjaem, S., Markmee, K., & Pongsriwat, S. (2019). Leadership development in 21st century for high school leader. *Sripatum Chonburi Journal*, 16(2), 163-174.
- Boontiam, N. (2019). The development of health leadership in 3rd level nursing science students, generation 46 of Boromarajonani College of Nursing Sanpasithiprasong. *UMT- Poly Journal*, 16(2), 101-111.
- Chareonwongsak, K. (2017). *Children and youth crisis...lack of leadership*. Retrieved from http://www.gringsak.com/index_php?components
- Chareonwongsak, K. (2018). *Super leadership* (3rd ed.). Bangkok: Successmedia.
- Covey, S. (2002). *Servant-leadership and community leadership in the twenty-first century*. New York, NY: Wiley & Sons.
- Office of the Education Council, Ministry of Education. (2018). *Education in Thailand, 2018*. Bangkok: PhrikWan Graphic.
- Office of the Narcotics Control Board. (2022). *ONCB annual report 2022*. Bangkok: Office of the Narcotics Control Board.
- Oliva, P. F. (2009). *Developing the curriculum* (7th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Panich, V. (2017). *University role: Public engagement*. UK. Bangkok: KNIT.
- Patphol, M. (2018). *Evaluation of curriculum for learning and development* (4th ed.). Bangkok: Company Charansanitwong Printing.
- Police Nursing College. (2017). *Self-assessment report 2017*. Bangkok: Police Nursing College.

- Ponathong, A., Suvarnasara, C., & Pattrawiwat, K. (2019). Development of change leadership training course for students in higher education institutions. *Journal of MCU Peace Studies*, 7(2), 332-347.
- Sinlarat, P. (2018). *Principles of curriculum management and teaching* (4th ed). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Sripakho, P. (2014). Professional nursing development: Developing nursing leadership. *Journal of Royal Thai army Nurses*. Volume 15 (3), 1-8.
- Suwanjaroen, J., Patphol, M., & Jamjuree, D. (2022). Confirmatory factor analysis of creative leadership for students of the Bachelor of nursing program faculty of nursing royal institute ministry of public health. *Journal of Social Science and Buddhist Anthropology*, 7(6), 334-350.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. New York, NY: Harcourt, Brace & World.
- Tyler, R. W. (1968). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago: The university of Chicago press.
- United Nations Office on Drugs and Crime. (2017). *World drug report 2016*. Retrieved from https://www.unodc.org/doc/wdr2016/WORLD_DRUG_REPOR T_2016_web.pdf